

פרד"ס כינור דוד

ע"ש דוד שלמה בן רינה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

נס"ד

פרשת מקץ - עפ"י הפשט

"ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף", "וילבש אותו בגדי שש וכו'" (פרק מא' פס' מב').

במגילת אסתר כתוב "ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי" (פרק ח' פב'). נרמז כאן לעתיד שיוסף ובנימין אחים מרחל. וכתוב אצל מרדכי "איש ימיני", משבט בנימין. ויוסף ובנימין נחשבים לאחד שיעקב לא רוצה לשלחו למצרים, ואוהב אותו כמו יוסף, וכן המשך הפסוק: "וילבש אותו בגדי שש, וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו, ויקרא לפניו אברך, ונתון אותו על כל ארץ מצרים", וכן במגילת אסתר "ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי, וירכבה ברחוב העיר ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש". וכן בפרשת יגש כאשר משלח את האחים עם בנימין, לכולם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות" כנגד 5 בגדים שנתן אחשוורוש להמן להלביש את מרדכי איש ימיני משבט בנימין.

"וישבו לפניו הבכור כבכורתו והצעיר כצעירותו".

רש"י: הבכור כבכורתו, מכה בגביע וקורא: ראובן, שמעון, לוי, יהודה, יששכר, זבולון- בני אם אחת, תשבו כסדר הזה שהוא סדר תולדותם וכן כולם. כיוון שהגיע לבנימין, אמר: זה אין לו אם, ואני אין לי- הוא יישב אצלי. וכאן גילה לבנימין שהוא יוסף אחיו וסיפר לו את כל הסיפור ואמר לו שהוא צריך לבדוק את אחיו אם תקנו את העבר, ולכן ישים באמתחתו את הגביע ויבדוק האם הם ילחמו עליו וישיבוהו אל אביו, כיוון שבנימין הוא ג"כ בן רחל כמוהו ובזה יעשו תיקון למכירתו, ובגלל שעבר את כל הבושה, שנמצא אצלו הגביע והוא לא השתתף במכירה, לכן יוסף נותן לכולם שמלות ולבנימין הוסיף 300 כסף כנגד הבושה שלא לצורך.

כאשר ישבו לאכול, היו שואלים חכמי מצרים לאחי יוסף והיו עונים וכן להפך. רצו לראות מי יותר חכם. ובאחת השאלות ששאלו לאחי יוסף לא ידעו לענות. אמרו להם אחי יוסף: "יש לכם מזל, כיוון שיש לנו אח יותר חכם מכולנו שלא נמצא איתנו (וכוונתם היתה ליוסף), ואם היה כאן- היה משיב לכם". אמר יוסף: כיוון שהוא לא כאן, אני אענה במקומו.

"אשר ימצא אתו מעבדיך ומת, וגם אנחנו נהיה לאדוני לעבדים" (פרק נד פס' ט)

הם אמרו: מי שלקח את הגביע ימות, ואנחנו נהיה לך לעבדים. עשו תשובת המשקל כאשר רצו בתחילה להרוג את יוסף, ואח"כ מכרו אותו לעבד. אבל יוסף השיב להם: "ויאמר גם עתה כדברכם כן הוא, אשר ימצא אתו יהיה לי עבד, ואתם תהיו נקיים". יוסף אמר להם מפנים משורת הדין: מי שימצא אצלו הגביע, יהיה לעבד, ואתם תהיו נקיים. כיוון שלבסוף מכרו את יוסף לעבד, והקב"ה לא מצרף מחשבה רעה למעשה וכן בהמשך יהודה אומר ליוסף: כולנו נהיה עבדים, כיוון שכולם השתתפו במכירת יוסף, השיב להם יוסף: "חלילה לי מעשות זאת, האיש אשר נמצא הגביע בידו יהיה לי עבד, ואתם עלו לשלום אל אביכם"

מאני השבת:

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

רמזים לחנוכה - מפרשיות: ויצא, וישלח, וישב, מקץ, ויגש

פרשת ויצא: פרק כח' פס' יח': "וישכם יעקב בבוקר, ויקח את האבן אשר שם מראשותיו, וישם אותה מצבה, ויצוק שמן על ראשה", שואלים, מהיכן היה ליעקב שמן, שהרי אליפז לקח לו הכל, ונשאר לו רק המקל? נעשה לו נס ונתבצר לו כד שמן ויצוק על ראשה, והבין יעקב שעתיד להיות ניסים גדולים בפח זה, ולכן לקח אותו עימו, דהיינו נס חנוכה. ויש אומרים שהמטה נעשה חלול ונתבצר בו שמן.

פרשת וישלח: פרק לב' פס' כד': "ויקחם ויעבירם את הנחל ויעבר את אשר לו". נחל ר"ת: **ל**הדליק **נ**ר **ח**נוכה. "אשר לו" בגמ' 36 כמניין נרות של חיוב.

פס' כ"ה: "ויוותר יעקב לבדו ויאבק איש עימו עד עלות השחר" - אל תקרי לבדו אלא **לכדו**. רש"י: שחזר על פחים קטנים. (זה אותו פח שנתבצר לו בפרשת ויצא ויצק על ראשה של האבן), שהעביר כל חפציו ושכך הפח, וחזר להביאו, ואז נלחם עימו שרו של עשיו עד עלות השחר. מצוות נר חנוכה עד עלות השחר.

פס' כו': "וירא כי לא יכול לו ויגע בכף רגלו ותקע כף ירך יעקב וכו'". ידוע שבחינת הנבואה נמצאת ברגלים שהם נצח והוד, כמ"ש בפתיחת אליהו: "נצח והוד תרין שוקין", וכתוב: "נצח ישראל לא ישקר". ושמואל היה נביא והיה יונק מן הנצח- רגל ימין. ומשה העביר הנבואה ליהושע "ונתת מהודך עליו", דהיינו מספירת ההוד שהיא רגל שמאל. ולכן שרו של עשיו כנגד הנחש שכחו בעקב, לכן פגע בו בכף הירך. כף אותיות פך- שחזר על פכים קטנים.

וחג החנוכה היא בספירת ההוד, חג ההודיה, כמו שאומרים ב"על הנסים" בהלל גמור ובהודאה. ספירה 8 מלמעלה למטה: 1- כתר 2- חכמה 3- בינה 4- חסד 5- גבורה 6- ת"ת 7- נצח 8- הוד. ולכן חנוכה 8 ימים ולכן צריך להניח החנוכה סמוך לפתח טפח כיוון שפתח הבית צורתו ח כנגד 8 ימי החנוכה.

"וירא כי לא יכול לו" - רצה שרו של עשו לפגוע בחג החנוכה, למנוע הפכים הקטנים, וירא כי לא יכול **לו** - לבטל את הל"ו נרות.

פרשת וישב: (לז' כב'): "ויאמר אלהם ראובן: אל תשפכו דם". דם בגמ' 44. כמניין הנרות כולל השמש. והיות ומיוסף עתיד לצאת החשמונאים, ואם יהרג לא נזכה להדליק 44 נרות.

פרק לח' פס' כד': "ויהי כמשלוש חודשים וכו' לאמר זנתה תמר כלתך וכו' ויאמר יהודה: **הוציאוה ותשרף**" ידוע שתמר רמז לשכינה וצריך להוציאה ולהדליקה מבחוץ משום פרסומי ניסא, לכן יהודה שמסמל את העם היהודי מרמז לנו שמצוות הדלקת החנוכה בחוץ הוציאוה ותשרף דהיינו תדלק.

פסוק כ"ה: "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה וכו' לאיש אשר **אלה לו** וכו' הכר נא למי **החותמת והפתילים והמטה. אלה** כמניין 36, וכן **לו** כמניין 36- רמז לנרות החנוכה. והמטה רמז לנס שנעשה ליעקב במטה נתמלא שמן.

פרשת מקץ: פרק מב' פסוק לד': "ותרב משאת בנימין וכו' חמש ידות וכו'". רמז כאן לחג החנוכה למה שאנו אומרים בתפילת על הניסים: מסרת גיבורים **ביד** חלשים, ורבים **ביד** מעטים, רשעים **ביד** צדיקים, טמאים **ביד** טהורים, וזדים **ביד** עוסקי תורתך.

פרשת ויגש: פרק מ"ד פסוק י"ט: "אדוני שאל את עבדיו לאמור היש לכם **אב** או **אח**". ידוע מחלוקת שמאי והלל בסדר הדלקת הנרות. לדעת בית-הלל יום א מדליק 1, ביום השני מדליק 2, עד 8 מלמטה למעלה. ולדעת בית-שמאי יום א 8, יום ב' 7, מלמעלה למטה. וזה שאמר אב כדעת ב"ה או אח כדעת ב"ש. "ונאמר אל אדוני יש לנו אב זקן" שמדליקים כדעת ב"ה אב זקן הוא הלל הזקן. וכן רמז בתבית חנוכה- **ח** נרות **ה** הלכה **ב**-בית-הלל.

ידוע שמספר 7 הוא בטבע שהם 70 אומות העולם, אבל 8 הוא מעל הטבע. שמנה אותיות נשמה, שהם מעין עולם הבא. כל המועדים והזמנים הם במספר שבע: שבעת ימי השבוע. 7 שנים שמיטה. 7 שמיטות יובל. 7 ימי חתן. 7 ימי הפסח. 7 ימי סוכות. 7 שבועות עומר.

אבל 8 הוא בחינת לעתיד לבוא, והוא מעל הטבע והוא נמצא בברית-מילה ל-8 ימים ובחג החנוכה 8 ימים וזה בחינת אז מספר 8 אות א מלאה. אלף בהיפוך אותיות פלא. ז' טבע ברגע שמוסיפים א על טבע נעשה פלא מעל הטבע. ולכן כל הלשונות אז הם לעתיד: "אז ימלא שחוק פיננו", "אז יאמרו בגויים", "אז ישיר משה" ולכן היוונים נכנסו למקדש וטמאו השמיים והמנורה שיש בה 7 קנים כיוון שכוחם במספר 7 שהם 70 אומות, אבל פחדו להיכנס לקודש הקודשים מספר 8 ולכן נשאר פך אחד שחתום בחותמו של כהן גדול דווקא, כיוון שכל הפכים היו חותמות של כהן הדיוט ורק הפך הזה נעשה בו חותם של כהן גדול כיוון שהכהן שהיה מסדר הפכים היה חותם בעצמו וכאשר מילא פך זה שלא נתמלא רק בפעם ה-8 ולכן החתים את הכהן גדול ולכן הנס היה בפך ולא בשמן שפך של יום אחד הכיל בתוכו שמן ל-8 ימים, ולכן לא היה ליוונים השגה בפך זה ולא טמאו אותו.

"ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה" (שיה"ש ו): "אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה וגו'".

"אחת היא יונתי תמתי"- זה אברהם, שנאמר (יחזקאל לג): "אחד היה אברהם ויירש את הארץ". "אחת היא לאמה"- זה יצחק, שהיה יחיד לאמו. "ברה היא לילדתה"- זה יעקב, שהיה ברור לילדתה שהוא צדיק. "ראוה בנות ויאשרוה"- אלו השבטים. (בראשית מה) "והקול נשמע בית פרעה" מלכות ופילגשים. "ויהללוה" זה יוסף. "ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה" אם מהלכים אנו מסוף העולם ועד סופו אין אנו מוצאים כזה:

"ויאמר פרעה אל יוסף ויסר פרעה וגו'".

א"ר שמעון בן גמליאל יוסף: משלו נתנו לו:
 פיו שלא נשק בעבירה- "ועל פירך ישק כל עמי".
 גופו שלא נגע בעבירה- "וילבש אותו בגדי שש".
 צוארו שלא הרכין לעבירה- "וישם רביד הזהב על צוארו".
 ידיו שלא משמשו בעבירה- "ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף".
 רגליו שלא פסעו בעבירה, ייתן וירכבו על קרוכין- "וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו".
 מחשבה שלא חשבה בעבירה, תבא ותקרא חכמה- "ויקראו לפניו אברך" אב בחכמה ורך בשנים.
 אבל נבוכדנצר טפסר טפש בחכמה ושר בשנים. "ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו"- כלי ידים, "ואת רגלו"- כלי רגלים:

ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח

א"ר יוחנן: צפונות מופיע ונחות לו לאמרם. רבי חזקיה אמר: צפונות מופיע בדעת מניח רוחן של בריות בהן. ורבנן אמרי: צד"י צופה פ"א פודה נו"ן נביא תי"ו תומך פ"א פותר עי"ן ערום נו"ן נבון חי"ת חוזה.
 א"ר אחא: צפונה אחת שיש כאן באת לגלות עליה שאת בנה, בכולן כתיב (בראשית לג): "ותגשן השפחות ותגש גם לאה וגו'", וביוסף כתיב: "ואחר נגש יוסף ורחל", אמר יוסף: הרשע הזה עינו רמה וכו'. אמר הקב"ה: אתה הצנעת לאמך מן העין והגבתה עצמך אני פורע לך ומגביהן ויוסף בן שלשים שנה:

"וישאל להם לשלום וגו' ויאמרו שלום וגו'".

רבי חייא רבה חמא חד בבלאי א"ל: מה עבד אבא? א"ל אמך שאלה בך. א"ל: אנא אמר לך כדן ואת אומר לי כדן. א"ל: שואלים על החיים ואין שואלים על המתים. כך השלום אביכם- זה יעקב הזקן, אשר אמרתם- זה יצחק, ויאמרו: "שלום לעבדך לאבינו".
 "וישא עיניו וירא את וגו'"- א"ר בנימין: לפי ששמענו חנינה בי"א שבטים ולא שמענו חנינה בשבט בנימין, והיכן שמענו? כאן שמענו. "ויאמר אלהים יחנך בני".
 "וימהר יוסף וגו' וישבו לפניו וגו'"- נטל את הגביע והיה עושה עצמו כמערים ומריח בגביע, אמר: יהודה שהוא מלך יושב בראש, ראובן שהוא בכור ישב שני לו, וכן כולן. אמר: אנא לית לי אמה, ובנימין לית ליה אמה, כד ילידת ליה אמיה מיתת מן בגין דא ייתי ויתן ראשיה גביה דידי. לפיכך "ויתמהו האנשים וגו'".
 "וישא משאת מאת פניו וגו'"- נתן לו יוסף ונתנה לו אסנת, נתן לו מנשה, נתן לו אפרים, וחלקו עם אחיו. הה"ד: "ותרב משאת בנימין ממשאות כולם".
 "וישתו וישכרו עמו": עמו שתו, אבל חוץ ממנו לא שתו. דא"ר לוי: כל כ"ב שנה שלא ראה אותן לא טעם טעם יין אף הן לא טעמו טעם יין עד שראו אותו. הה"ד: "וישתו וישכרו עמו"- עמו שתו חוץ ממנו לא שתו:

"ויאמר גם עתה כדבריכם כן הוא"

עשרה בני אדם שנמצא אחד מהן בגניבה אין כולם באסירה. אני איני עושה כן, אלא אשר ימצא אתו- יהיה לי עבד. ויחפש "בגדול החל ובקטן כלה". ולמה עבד כן? שלא יאמרו יודע היה היכן הוא מונח. "וימצא הגביע באמתחת בנימין"- כיון שנמצא הגביע אמרו לו: מה גנבא בר גנבתא. אמר להון גברא דיוסף: יש כאן שעירים, יש כאן אחים שמכרו אחיהם אתמהא.
 "ויקראו שמלותם וגו'": רבי פנחס בשם רבי יהושעיא: שבטים גרמו לאביהם לקרוע, לפיכך לקו גם הם. "ויעמוס איש על חמורו וגו'": חד מנהון הוה נסיב טעוניה בחדא ידא ויהיב ליה על חמריו. "וישובו העירה וגו'": א"ר אבהו: מטרפולין היתה ואת אמרת "וישובו העירה"? אלא מלמד שלא היתה חשובה בעיניהם אלא כעיר של עשרה בני אדם:

"ותאכלנה הפרות יפות המראה והבריאות"

(מזולתו) הנה הפרות יפות המראה והבריאות, ר"ת הוא היה"ו, כי הפוך הוי"ה זו היא דין, כי מצדו בא הרעב הזה. גם ר"ת 'את' שבע 'הפרות', הוא אשה, לרמוז כי הדין בסוד הנקבה והאשה, בסוד ה' על ו' ה' על י' נוקבא אינון. (ע"כ מזולתו):

"ויאמר יוסף אל פרעה וגו' את אשר האלהים עושה וגו'"

וקשה, הליועץ למלך נתנוהו, שאמר ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם, ודי לו לפתור החלום אשר שאל ממנו. גם מלת ועתה מה עניינה. גם דהיל"ל את אשר יעשה האלהים לעתיד, כי עדיין שני הרעב והשבע לא באו אז. והענין הוא, כמ"ש ז"ל כי על ג' דברים הקב"ה מכריז עליהם בכל יום בעצמו, שלא ע"י שליח, והם, הרעב, והשבע, ופרנס הגון על הצבור. הרעב מנין, שנאמר כי קרא ה' לרעב. וז"ש, את אשר האלהים עושה ר"ל תמיד הוא עושה הדבר הזה, להכריז הוא בעצמו פעמים אחרות, הרעב והשבע, ולכן גם עתה הגיד עניינם לפרעה, וכיון שנתקיימו ב' הדברים הנזכר, שהקב"ה הכריז עליהם, א"כ ועתה ראוי שגם השלישית תקיים אותה, והוא פרנס הגון על הצבור. וז"ש, ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וגו':

"ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף וגו'"

אחז"ל, שגזר עליהם יוסף, שיקיימו מצות המילה, והלכו ליטול עצה מפרעה, ואמר להם כל אשר יאמר לכם תעשו. והענין הוא, במה שנתבאר אצלינו בדרוש הפסח ויציאת מצרים, כי אותם ק"ל שנה, שהיו קודם שנולד משה, היה להביא אותם ניצוצות של נשמות קדושות, שהוציא אדה"ר ע"י הוצאת קרי לבטלה, בק"ל שנה הראשונים, קודם שנולד שת בנו, שהיה גם הוא בחי' משה. כמבואר אצלינו במצות ולא ירבה לו נשים. ובתחלה באו בגופות אנשי דור המבול, והיו משחיתים זרעם על הארץ, כפי שרשם ממקום שנמשכו. וחזרו להתגלגל בדור הפלגה וכו'. ועתה חזרו להתגלגל בדור ההוא, באותם המצרים. וידע יוסף ברוח הקדש, כי הם בחי' ניצוצות הנזכר, שבאו ע"י השחתת הזרע, ולכן גזר עליהם מצות המילה, לתקן קצת עון שרשם הא', שבאו ע"י פגם אות ברית קודש. ואחר שנמולו, התחילו ליתקן קצת ונתגלגלו בדור האחר בבני ישראל, באותם ק"ל שנה כנזכר. ונגזר עליהם עבודה קשה, לתקנם וללבנם ולצרפם, ובפרט לתקן עון דור הפלגה, בבני המגדל בחומר ובלבנים, והבן זה היטב. ועיין בפסוק ויקם מלך חדש על מצרים, כי שם נתבאר היטב ענין זה:

"ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה וכו'"

(מזולתו) הנה מלת רדו, בגימטריא 210, והם עשר שמות אהי"ה (21 כפול 10), ויען לא נגלה שם זה כי אם למשה בפרשת שמות, לכן נרמז בתיבת שמ"ה, אותיות משה. וכמ"ש בכונת ההגדה של ליל פסח, וע"ש. וז"ש ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות, כי כל שברינו ותקותינו היא ע"י משה, שיגאלנו ממצרים, וזהו ושברו לנו משם, ר"ל ממה, הנרמז במלת שמ"ה כנזכר. וגם על ידו ונחיה ולא נמות והנה האחוריים של אהי"ה פשוט בגימטריא ד"ם, והנה י' אחוריים של אהי"ה פשוטים (א אה אהי אהי = 21+16+6+1=44), שהם בגימטריא עשר פעמים דם, הם עשרה דמים שבאשה, ה' דמי טוהר, וה' דמי טומאה כנודע. אמנם 10 פעמים אהי"ה (21), הם בגימטריא רד"ו (210), כי משם היה גלות מצרים רד"ו שנה, ומשה חשב שהיה משם הוי"ה, והנה י' ההוי"ת (10 כפול 26) בגימטריא ס"ר (260), וזש"ה (שמות ג' ד') וירא ה' כי ס לראות, כי היה משה מחשב בדעתו, לראות אם הגלות הזה היה בבחי' הוי"ה, או אהי"ה. והודיעו, כי היה מצד אהי"ה, וזש"ה כה תאמר אל בני ישראל אהי"ה שלחני אליכם, כי מצדו נמשך הגלות. והגאולה, מצד ההוי"ה, וגם מצד אהי"ה והנה רד"ו וס"ר, בגימטריא ע"ת, ואם תחבר עמהם ד' בח" של הוי"ה ואהי"ה, יהיה בגימט' דעת, כי ז"ס הדעת שבתוך היסוד דאימא, המתלבש בז"א, אשר בו עשר הוי"ת ס"ר מצד אבא, ועשר אהי"ה רד"ו מצד אימא:

"וירדו אחי יוסף עשרה לשבור בר במצרים"

ותיבת וירדו מתחלק ל-2 וי רדו. דהיינו צער גלות 210 שנה, וירדו לתקן עשר ספירות שהם כנגד עשרה אחי יוסף, ומתוך רפ"ח ניצוצות שנפלו, כנזכר בפסוק: "ורוח אלוקים מרחפת", תיבת מרחפת מתחלקת לר"פח מת. דהיינו 288 ניצוצות. ובני ישראל תיקנו שם רב (202) ניצוצות מתוך 288. וזה רמוז בפסוק: "וגם ערב רב עלה עימם" שהעלו רב ניצוצות, ונשארו פו (86) ניצוצות, כמניין אלוקים ויתקן עד ביאת גואל. (ומה שמצינו לגבי לשם יחוד לתקן רפ"ח ניצוצות, אלו רפ"ח ניצוצות פרטיים של הפ"ו הכולל שנשארו ממצרים.